



# Силабус дисципліни «Політекономія»

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 123 · КОМП'ЮТЕРНА ІНЖЕНЕРІЯ · БАКАЛАВР · ОП  
«ОРГАНІЗАЦІЯ ЗАХИСТУ ІНФОРМАЦІЇ В ІКС»

120

Годин загальний обсяг дисципліни

4

Кредити ЄКТС відповідно до  
стандарту

4

Змістовних модулів курсу

# Загальна інформація про дисципліну

## Ідентифікація

**Назва:** Політекономія

**Спеціальність:** 123 Комп'ютерна інженерія

**ОП:** Організація захисту інформації в ІКС

**Ступінь:** Бакалавр

**Обсяг:** 120 годин / 4 кредити ЄКТС

**Модулів:** 4 змістовних блоки курсу

## Мета дисципліни

Дисципліна «Політекономія» формує у студентів спеціальності «Комп'ютерна інженерія» систему економічних знань, умінь і навичок у сфері розуміння закономірностей функціонування економічних систем, виробничих відносин, ринкових механізмів та макроекономічних процесів. Курс спрямований на розвиток економічного мислення майбутніх фахівців з інформаційної безпеки, формування здатності аналізувати економічне середовище функціонування інформаційно-комунікаційних систем, розуміти вплив економічних чинників на прийняття рішень у сфері захисту інформації.

## Форми навчання

- Лекції — 30 годин
- Практичні заняття — 30 годин
- Самостійна робота — 60 годин

# Компетентності та результати навчання

## Загальні компетентності

Здатність до аналізу, синтезу та критичного оцінювання економічної інформації у сфері функціонування ринкових систем, виробничих відносин та макроекономічних процесів: виявлення закономірностей, порівняння теоретичних підходів, формування обґрунтованих висновків щодо економічних явищ і тенденцій. Уміння самостійно навчатися, планувати роботу та організовувати виконання завдань у визначені строки, зокрема під час підготовки аналітичних матеріалів та економічних досліджень.

Здатність до усної та письмової фахової комунікації: чітко пояснювати економічні категорії та закономірності, аргументовано обґрунтовувати власні висновки щодо економічних процесів. Відповідальність, ініціативність, дисциплінованість та готовність працювати в команді під час виконання практичних завдань.

- Аналізувати економічні явища та процеси в суспільстві
- Планувати власну діяльність і дотримуватися дедлайнів
- Коректно спілкуватися з викладачами та одногрупниками
- Брати участь у командній роботі та розподіляти обов'язки

## Фахові компетентності

Розуміння сутності та закономірностей функціонування економічних систем, місця економічних відносин у контексті розвитку інформаційного суспільства та цифрової економіки. Знання ключових понять, теорій і концепцій політекономії, вміння застосовувати їх у практичній діяльності фахівця з інформаційних технологій та захисту інформації.

Здатність аналізувати економічні умови функціонування підприємств у сфері інформаційно-комунікаційних технологій, оцінювати вплив макроекономічних чинників на діяльність організацій та ринки інформаційних послуг.

- Характеризувати основні економічні категорії та закони
- Аналізувати ринкові механізми та поведінку суб'єктів господарювання
- Оцінювати макроекономічні показники та їх динаміку
- Розуміти економічні основи функціонування ІКС та ринків інформаційних послуг
- Аналізувати сучасні тенденції розвитку цифрової економіки

# Результати навчання

Після успішного завершення курсу студент повинен демонструвати такі результати навчання:

1

## Знання та розуміння

Пояснювати сутність ключових понять політекономії: виробничі відносини, продуктивні сили, вартість, ринок, капітал, прибуток, рента, заробітна плата, економічний цикл, інфляція. Характеризувати основні економічні системи та закономірності їх розвитку, розуміти роль цифрової економіки в сучасних суспільних відносинах.

2

## Аналіз та оцінювання

Аналізувати економічні системи, ринкові механізми та макроекономічні тенденції з точки зору їх впливу на сферу інформаційних технологій та захисту інформації. Оцінювати стан та перспективи розвитку ринків ІКТ-послуг в Україні та у світі.

3

## Застосування знань

Застосовувати інструменти економічного аналізу для оцінювання ефективності функціонування організацій у сфері ІКС. Розробляти аналітичні матеріали з економічного обґрунтування рішень у сфері захисту інформації та інформаційних технологій.

4

## Комунікація та рефлексія

Аргументовано викладати власну позицію щодо економічних проблем розвитку інформаційного суспільства та цифрової економіки. Формувати економічну грамотність і розуміння ролі інформаційних ресурсів як економічної категорії у сучасному виробництві.

# Модуль 1. Предмет, метод і основи виробничих відносин у політекономії

## ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1

### Тема 1.1

**Предмет і метод політекономії.** Політекономія як наука, її місце в системі економічних дисциплін. Основні терміни та визначення: виробничі відносини, продуктивні сили, економічна система, економічні закони та категорії. Функції політекономії. Зв'язок з дисциплінами у сфері інформаційних технологій та ІКС.

### Тема 1.2

**Суспільне виробництво та економічні відносини.** Виробництво та його роль у житті суспільства. Продуктивні сили та виробничі відносини. Структура суспільного виробництва: матеріальне та нематеріальне виробництво. Інформація як ресурс і фактор виробництва в сучасній економіці. Економічні потреби та інтереси.

### Тема 1.3

**Власність в економічній системі.** Власність як економічна категорія: сутність, форми та відносини власності. Роздержавлення та приватизація. Інтелектуальна власність та права на інформацію. Значення прав власності на інформаційні ресурси для безпеки ІКС. Відповідальність за порушення прав інтелектуальної власності.

### Тема 1.4

**Економічні системи та їх типи.** Типи економічних систем: традиційна, командно-адміністративна, ринкова, змішана. Трансформаційна економіка України. Ринкові відносини та їх значення для розвитку ІКТ-сектору. Цифрова трансформація як новий тип економічних відносин.

# Модуль 2. Теорія вартості, ринок і конкуренція

## ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2

### Тема 2.1

#### **Товарне виробництво, вартість і гроші.**

Товар та його властивості. Теорії вартості: трудова та граничної корисності. Ціна як грошовий вираз вартості. Гроші: сутність, функції та еволюція. Сучасні форми грошей: криптовалюти та цифрові активи в контексті захисту інформації. Інфляція та її вплив на ІКТ-сектор.

### Тема 2.2

**Ринок: сутність, структура та механізми функціонування.** Ринок як економічна категорія. Попит, пропозиція та рівновага. Цінова еластичність. Структура сучасного ринку. Ринок інформаційних послуг і ринок кібербезпеки: особливості формування та функціонування. Цифрові платформи як новий тип ринкових структур.

### Тема 2.3

**Конкуренція та монополія.** Сутність і функції конкуренції. Типи ринкових структур: досконала конкуренція, монополія, монополістична конкуренція, олігополія. Антимонопольне регулювання. Монополізм у сфері ІКТ: великі технологічні компанії, їхній вплив на безпеку даних та цифровий ринок України.

### Тема 2.4

**Підприємництво та підприємство в ринковій економіці.** Сутність і функції підприємництва. Організаційно-правові форми підприємств. Підприємства у сфері ІКТ та кібербезпеки. Витрати виробництва і прибуток. Інвестиції в інформаційну безпеку як чинник ефективності підприємства. Стартапи у сфері захисту інформації.

# Модуль 3. Розподіл доходів та макроекономічні процеси

## ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 3

### Тема 3.1

#### **Капітал, заробітна плата і прибуток.**

Капітал як економічна категорія.

Фізичний і людський капітал. Заробітна плата: сутність, форми, чинники диференціації. Ринок праці у сфері ІТ та кібербезпеки в Україні. Прибуток і рентабельність. Оплата праці фахівців з інформаційної безпеки як індикатор ринкової кон'юнктури.

### Тема 3.2

**Національна економіка: основні макроекономічні показники.** ВВП, ВВП та інші показники національного виробництва. Методи розрахунку ВВП. Система національних рахунків. Структура економіки України. Частка ІКТ-сектору у ВВП. Вплив цифрової економіки на структуру національного виробництва та зайнятість.

### Тема 3.3

**Зайнятість, безробіття та соціальний захист.** Ринок праці: механізм функціонування та рівновага. Зайнятість та безробіття, їх форми та наслідки. Державне регулювання ринку праці. Попит на фахівців із захисту інформації в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення. Соціальний захист ІТ-спеціалістів.

# Модуль 4. Державне регулювання, глобалізація та цифрова економіка

## ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 4

### Тема 4.1

**Держава в ринковій економіці та економічна безпека.** Роль держави в економіці. Методи та інструменти державного регулювання. Фіскальна та монетарна політика. Поняття економічної безпеки держави. Захист критичної інформаційної інфраструктури як складова економічної безпеки. Державна стратегія кібербезпеки та її економічні засади.

### Тема 4.2

**Світове господарство та міжнародні економічні відносини.** Сутність і структура світового господарства. Форми міжнародних економічних відносин. Міжнародна торгівля ІКТ-продуктами та послугами. Міжнародні стандарти в сфері інформаційної безпеки в економічному контексті. Інтеграція України у світовий ринок ІТ-послуг.

### Тема 4.3

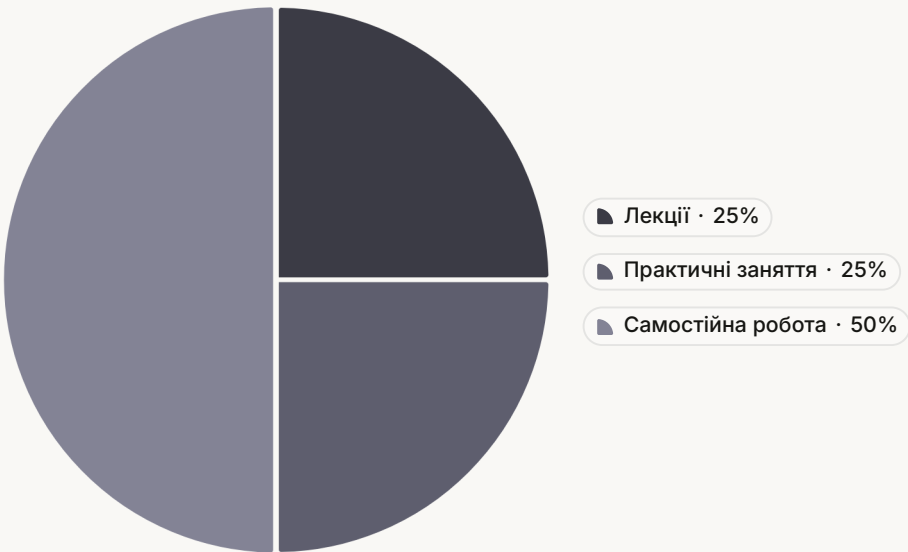
**Цифрова економіка та інформаційне суспільство.** Цифрова економіка: сутність, структура та особливості функціонування. Електронна комерція та цифрові платформи. Економіка даних: інформація як стратегічний ресурс. Кіберзагрози як економічні ризики. Ринок продуктів і послуг у сфері кібербезпеки: глобальні та українські тенденції.

### Тема 4.4

**Економіка знань і інноваційний розвиток.** Постіндустріальне суспільство та економіка знань. Інноваційна діяльність і роль ІКТ в інноваційному розвитку. Фінансування кіберзахисту: інвестиції, державні програми та міжнародна підтримка. Економічні аспекти воєнного стану та відновлення ІКТ-інфраструктури України.

# Розподіл навчального часу — 120 годин

| Модуль   | Тема                                                     | Лекції (год.) | Практичні (год.) | Самостійна робота (год.) |
|----------|----------------------------------------------------------|---------------|------------------|--------------------------|
| Модуль 1 | Тема 1.1 — Предмет і метод політекономії                 | 2             | 2                | 4                        |
|          | Тема 1.2 — Суспільне виробництво та економічні відносини | 2             | 2                | 4                        |
|          | Тема 1.3 — Власність в економічній системі               | 2             | 2                | 3                        |
|          | Тема 1.4 — Економічні системи та їх типи                 | 2             | 2                | 4                        |
| Модуль 2 | Тема 2.1 — Товарне виробництво, вартість і гроші         | 2             | 2                | 4                        |
|          | Тема 2.2 — Ринок: сутність і механізми функціонування    | 2             | 2                | 4                        |
|          | Тема 2.3 — Конкуренція та монополія                      | 2             | 2                | 3                        |
|          | Тема 2.4 — Підприємництво та підприємство                | 2             | 2                | 4                        |
| Модуль 3 | Тема 3.1 — Капітал, заробітна плата і прибуток           | 2             | 4                | 5                        |
|          | Тема 3.2 — Макроекономічні показники                     | 2             | 4                | 5                        |
|          | Тема 3.3 — Зайнятість, безробіття та соціальний захист   | 2             | 2                | 5                        |
| Модуль 4 | Тема 4.1 — Державне регулювання та економічна безпека    | 2             | 2                | 5                        |
|          | Тема 4.2 — Світове господарство та МЕВ                   | 2             | 2                | 5                        |
|          | Тема 4.3 — Цифрова економіка та інформаційне суспільство | 2             | 2                | 5                        |
|          | Тема 4.4 — Економіка знань та інноваційний розвиток      | 2             | 2                | 5                        |
| Разом    |                                                          | 30            | 30               | 60                       |



## Структура навчального часу

Загальний обсяг — **120 годин (4 кредити ЄКТС)** — розподілено між трьома формами роботи для забезпечення балансу між теорією та практикою.

- **Лекції (30 год. — 25%):** подача ключового теоретичного матеріалу з курсу політекономії
- **Практичні (30 год. — 25%):** відпрацювання навичок економічного аналізу, розв'язання задач і кейсів
- **Самостійна робота (60 год. — 50%):** поглиблене вивчення, підготовка аналітичних завдань

□ Самостійна робота становить **50% обсягу дисципліни** — студенти розвивають навички самостійного економічного аналізу та роботи з науковими джерелами.

# Самостійна робота студентів та методи викладання

## Форми самостійної роботи

### Опрацювання літератури

Поглиблене вивчення теоретичного матеріалу за навчальними посібниками з політекономії та економічної теорії, науковими статтями у фахових виданнях. Конспектування ключових положень, порівняння підходів різних авторів до трактування економічних категорій .і законів

### Індивідуальні завдання

Виконання аналітичних завдань щодо дослідження ринків ІКТ-послуг, оцінювання макроекономічних показників, аналізу економічних умов функціонування підприємств у сфері захисту інформації, підготовка аналітичних записок з актуальних питань цифрової .економіки

### Робота з інформаційними ресурсами

Опрацювання офіційних сайтів: Верховна Рада ([zakon.rada.gov.ua](http://zakon.rada.gov.ua)), Міністерство економіки ([me.gov.ua](http://me.gov.ua)), НБУ ([bank.gov.ua](http://bank.gov.ua)). Аналіз статистичних даних Держстату, економічних оглядів та наукових публікацій.

### Підготовка до занять

Підготовка до практичних занять шляхом опрацювання теоретичного матеріалу та розв'язання задач; підготовка до тестувань через вивчення ключових економічних термінів та визначень; систематизація знань перед контрольними роботами та іспитом.

## Методи викладання

### → Лекції

Системне подання теоретичного матеріалу з використанням наочних схем, таблиць, графіків і прикладів із сучасної економічної практики; студенти ведуть конспекти та задають уточнювальні запитання.

### → Кейс-стаді

Аналіз реальних економічних ситуацій: дослідження ринків ІТ-послуг, оцінювання економічних наслідків кіберінцидентів; студенти виявляють проблему, пропонують рішення та обґрунтовують висновки.

### → Практичні вправи

Розв'язання економічних задач, побудова графіків попиту та пропозиції, аналіз макроекономічних показників; розроблення бізнес-кейсів для підприємств у сфері ІКТ та захисту інформації.

### → Робота з статистикою та даними

Опрацювання статистичних даних Держстату, НБУ, Міністерства економіки; формування навичок читання та інтерпретації економічних показників у контексті розвитку ІКС.

### → Самостійне дослідження

Підготовка аналітичних записок, рефератів і презентацій за обраною темою; розвиток навичок самостійного пошуку та систематизації економічної інформації, наукових статей і статистичних даних.

# Форми контролю знань

1

## Поточний контроль

Завдання: аналітичні та тестові вправи за темами змістовного модуля.

Оцінюються регулярність виконання завдань, якість відповідей і рівень засвоєння матеріалу. Поточний контроль формує накопичувальну оцінку протягом семестру. Включає усні опитування, письмові відповіді на теоретичні питання, розв'язання економічних задач та участь у вирішенні кейсів з аналізу ринків ІКТ.

2

## Проміжний контроль

Самостійна робота — комплексне практичне завдання або реферат, які охоплюють теми змістовних модулів (теоретичні питання, аналіз економічних показників, дослідження ринку ІТ-послуг або економічне обґрунтування інвестицій у кіберзахист). Оцінюються повнота відповіді, правильність аналізу та обґрунтованість висновків. Проводиться після кожного змістовного модуля.

3

## Підсумковий контроль

Іспит відповідно до навчального плану. Форма проведення — тестування та письмові відповіді на питання з усіх чотирьох модулів курсу. Підсумкова оцінка враховує результати поточного, проміжного та підсумкового контролю відповідно до встановленої шкали оцінювання: 100-бальна система з переведенням у національну шкалу та ЄКТС (A, B, C, D, E, FX, F).

- ❏ Усі методи контролю спрямовані на формування компетентностей, передбачених освітньо-професійною програмою «Організація захисту інформації в ІКС» спеціальності 123 «Комп'ютерна інженерія».

# Рекомендована література та ресурси

## Навчальна та наукова література (2022–2024)

1. Базилевич В. Д., Базилевич К. С., Гражевська Н. І. Економічний розвиток України: концептуальні засади та інституційний вимір: монографія. — Київ : Ліра-К, 2022. — 430 с.
2. Орехівський Г. А. Політекономія: навч. посіб. — 3-тє вид., перероб. і доп. — Львів : Кравченко В. М., 2023. — 440 с.
3. Гражевська Н. І., Вірченко В. В. Сучасна економічна теорія: методологічні засади та актуальні напрями розвитку: навч. посіб. — Київ : КНУ ім. Т. Шевченка, 2022. — 368 с.
4. Чухно А. А., Юхименко П. І., Леоненко П. М. Сучасні економічні теорії та їх значення для господарської практики: підручник. — Київ : Знання, 2022. — 510 с.
5. Ніколенко Ю. В., Гетьман О. О. Основи економічної теорії: навч. посіб. для студентів технічних спеціальностей. — Полтава : ПолтНТУ, 2023. — 296 с.
6. Крупка М. І., Батіщева О. А. Цифрова економіка: теоретичні основи та прикладні аспекти: навч. посіб. — Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2023. — 318 с.
7. Мочерний С. В., Довбенко М. В. Економічна теорія: підручник. — Київ : Академія, 2022. — 504 с.
8. Покришук В. А., Скрипниченко М. І. Макроекономіка: теорія та практика: навч. посіб. — Київ : НАН України, 2023. — 344 с.
9. Задоя А. О., Петруня Ю. Є. Основи економічної теорії: навч. посіб. — 5-тє вид., оновл. — Дніпро : ДУЕП, 2023. — 382 с.
10. Єщенко П. С., Палкін Ю. І. Сучасна економіка: навч. посіб. для нетехнічних спеціальностей. — Київ : Вища школа, 2024. — 422 с.

## Офіційні інтернет-ресурси

1. Міністерство економіки України. — URL: <https://www.me.gov.ua/>
2. Офіційний сайт Верховної Ради України. — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>
3. Національний банк України. — URL: <https://bank.gov.ua/>
4. Державна служба статистики України. — URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
5. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. — URL: <https://nbuv.gov.ua/>
6. Міністерство цифрової трансформації України. — URL: <https://thedigital.gov.ua/>
7. Журнал «Економіка та суспільство» (електронне видання). — URL: <https://economyandsociety.in.ua/>
8. Науково-практичний журнал «Економіка України». — URL: <https://economyofukraine.com.ua/>



Рекомендована література охоплює видання **2022–2024 років** українських авторів відповідно до вимог актуальності навчально-методичного забезпечення ОП «Організація захисту інформації в ІКС».